

Διασύνδεση εργασιακού και ευρύτερου περιβάλλοντος

Για το ότι το εργασιακό περιβάλλον αποτελεί συνέχεια του ευρύτερου νομίζουμε ότι δεν υπάρχει αντίρρηση. Άλλο αν μέχρι σήμερα αντιμετωπίζεται "τεμαχισμένα" για λόγους που δεν είναι της στιγμής να εξηγηθούν, αλλά που ωστόσο εκφράζουν την αντίληψη μιας εποχής που πέρασε. Η πραγματικότητα επιτάσσει την ενιαία θεώρηση, αν θέλουμε να την βλέπουμε καθαρά και χωρίς να προσπαθούμε να την προσαρμόσουμε στα υπάρχοντα ξεπερασμένα θεσμικά καλούπια και νοοτροπίες.

Μια ευνοϊκή στιγμή για την διευθέτηση του θέματος είναι η παρούσα και αυτό διότι όπως είναι γνωστό, πολύ σύντομα πρόκειται να οριστικοποιηθεί το σχέδιο νόμου για την εναρμόνιση του θεσμικού πλαισίου της χώρας για την Υγιεινή και Ασφάλεια της Εργασίας με την Οδηγία Πλαίσιο 89/391/EOK, ο δε σχετικός κοινωνικός διά-

λογος που διεξάγεται στο Υπουργείο Εργασίας βρίσκεται στην τελική φάση.

Στη χώρα μας το θεσμικό πλαίσιο δεν προβλέπει τη διασύνδεση της διαχείρισης των προβλημάτων του εργασιακού περιβάλλοντος με εκείνα που οι παραγωγικές δραστηριότητες προκαλούν στο ευρύτερο περιβάλλον.

Είναι χαρακτηριστικό ότι στην υφιστά-

με πειρία με σαφήνεια επιβάλλει πλέον τη συνολική αντιμετώπιση των προβλημάτων εργασιακού και ευρύτερου περιβάλλοντος και αυτό αποτυπώνεται επανειλημένα και με έμφαση τόσο στο 5ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον της Κοινότητας όσο και στο Γενικό πλαίσιο για τη Δράση της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στον Τομέα της Ασφάλειας, Υγιεινής και Προστασίας της Υγείας κατά την Εργασία (1994 - 2000).

Ετοιμάζεται άμεσα να συμπεριληφθούν στο εν λόγω σχέδιο νόμου οι πιο κάτω προβλέψεις:

1) Στο σύστημα παρακολούθησης (monitoring) των συνθηκών εργασίας (συμβουλευτικές δραστηριότητες Τεχνικού Ασφαλείας, Υπηρεσίες Προστασίας και Πρόληψης) να προστεθεί ο τομέας της παρακολούθησης των επιπτώσεων των παραγωγι-

κών δραστηριοτήτων στο ευρύτερο περιβάλλον, από το στάδιο σχεδιασμού της παραγωγικής διαδικασίας και επιλογής των τεχνολογιών (clean technologies) έως τα τελικά προϊόντα καθ'όλη την διάρκεια του κύκλου ζωής τους.

2) Η εργοδοτική υποχρέωση της πληροφόρησης των εργαζομένων να συμπεριλάβει θέματα:

- επιπτώσεων στο ευρύτερο περιβάλλον
- αντιμετώπιση βιομηχανικών ατυχημάτων μεγάλης έκτασης (Οδηγία Sevezo).

3) Στις αρμοδιότητες της Επιτροπής Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας, στην διαβούλευση μεταξύ εργοδοτών και εργαζομένων καθώς και στην εκπαίδευση των εργαζομένων να συμπεριληφθούν τα προηγούμενα θέματα.

4) Τέλος τα ζητήματα αυτά πρέπει να αποτελούν αντικείμενο της θεματολογίας των οργάνων για την βελτίωση των συνθηκών εργασίας σε εθνικό επίπεδο (ΣΥΑΕ) καθώς και σε νομαρχιακό (NEYAE).

μενη νομοθεσία για την Υγιεινή και Ασφάλεια της Εργασίας δεν υπάρχει η οποιαδήποτε αναφορά σε θέματα ευρύτερου περιβάλλοντος, όπως και στη νομοθεσία για το περιβάλλον δεν γίνεται αναφορά στο εργασιακό.

Η σύγχρονη διεθνής πρακτική και

Εκτιμήσεις, συμπεράσματα από το Ετος Υγείας, Υγιεινής και Ασφάλειας στο χώρο εργασίας

Η Επιτροπή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δημοσίευσε έναν απολογισμό του Ετούς Υγείας, Υγιεινής και Ασφάλειας στο χώρο εργασίας στον οποίο αναφέρει τα πιο κάτω:

Κατ' αρχήν η απόφαση ήταν σημαντική για τους εξής λόγους:

- πρώτα απ' όλα, για λόγους ασφάλειας και υγείας κατά την εργασία επειδή υπάρχει υψηλό επίπεδο εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών α-

σθενειών,

- δεύτερον, για οικονομικούς λόγους: υπό τις παρούσες συνθήκες είναι σημαντικό να συγκρατηθεί το συνεχώς αυξανόμενο κόστος των εργατικών ατυχημάτων και επαγγελματικών ασθενειών το οποίο καλύπτεται από τον κοινωνικό προϋπολογισμό των κρατών μελών και από τα κεφάλαια των εταιρειών.

- τρίτον, η εξασφάλιση της ανάμειξης των κοινωνικών πρωταγωνιστών

αφού μελέτες στον τομέα αυτό προσδίδουν ιδιαίτερη σημασία στην αύξηση της συνειδητοποίησης του κοινού και την πληροφόρηση τόσο των εργαζομένων όσο και των εργοδοτών.

- τέλος, λόγω έλλειψης πληροφόρησης σχετικά με την κοινοτική ανάμειξη στον τομέα αυτό.

Η απόφαση ήταν σύμφωνη με την επακόλουθη δήλωση σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης στην πληροφόρηση που επισυνάπτεται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη δήλωση για μια "Κοινότητα κοντά στους πολίτες της" που εγκρίθηκε το 1992 από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μπίρμινγχαμ.

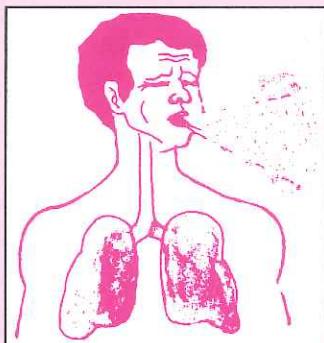
Η εκστρατεία βασίστηκε αφενός στις Κοινοτικές Οδηγίες που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο του Τρίτου Προγράμματος Δράσης της Επιτροπής και αφετέρου στην προώθηση σχεδίων για την βελτίωση της ασφάλειας και της υγείας κατά την εργασία. Οι έρευνες και οι ουσιητήσεις που οργανώθηκαν κατά τη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Ετούς απέδειξαν ότι το τρίτο πρόγραμμα δράσης και η πρόοδος που σημειώθηκε ανταποκρίθηκαν στις προσδοκίες του εργαζόμενου πληθυσμού στα κράτη μέλη.

Αποτέλεσμα της ευρείας διάδοσης πληροφοριών ήταν ότι σχεδόν ένας ευρωπαίος εργαζόμενος στους τέσσερις γνωρίζει τώρα ότι η ασφάλεια και η υγεία κατά την εργασία είναι μία από τις προτεραιότητες της

Κοινότητας. Με την ευρείας κλίμακας διανομή φυλλαδίων γενικής πληροφόρησης και τεχνικής τεκμηρίωσης, τη μετάδοση πολυάριθμων τηλεοπτικών προγραμμάτων από τα κυριότερα εθνικά κανάλια και πάνω απ' όλα, την πραγματοποίηση 2.600 ενεργειών από και μέσα στα κράτη μέλη, η εκστρατεία αύξησης της συνειδητοποίησης έλαβε πρωτοφανείς διαστάσεις. Οχι μόνο άγγιξε το 1/5 του πληθυσμού, δηλαδή περίπου 60 εκατομμύρια πολίτες, αλλά επίσης υπογράμμισε την ανάγκη για πληροφόρηση σχετικά με το θέμα και κατά συνέπεια, την ανάγκη να συνεχιστούν οι προσπάθειες της Κοινότητας στο μέλλον. Τα 2/3 περίπου των εργαζομένων ήταν της γνώμης ότι η Κοινότητα πρέπει να κάνει ότι είναι δυνατόν για να εξασφαλίσει την υγεία και την ασφάλεια κατά την εργασία και άλλοι τόσοι περίπου εργαζόμενοι ήταν της γνώμης ότι η πληροφόρηση για το θέμα αυτό ήταν μια προτεραιότητα.

Η εκστρατεία αυτή επέτρεψε επίσης τη σύγκλιση μεταξύ της έρευνας για βελτιστή αποτελεσματικότητα κόστους και της εφαρμογής της αρχής της επικουρικότητας. Η Επιτροπή εξασφάλισε τη συνοχή δύλων των εργασιών ενώ τα κράτη μέλη ανέπτυξαν τις πρωτοβουλίες εκείνες που θεωρούσαν καλύτερες. Σχεδόν τα 2/3 των κεφαλίων που διατέθηκαν για την εκστρατεία αυτή κάλυψαν εθνικές πρωτοβουλίες,

(συν. σελ. 4)

Ορια επαγγελματικής έκθεσης

Για τις περισσότερες τοξικές ουσίες, υπάρχει στενή σχέση μεταξύ της ποσότητας και της ουσίας που απορροφάται από το σώμα και των επιπτώσεών της στην υγεία. Γνωρίζοντας τη σχέση, δύστης -αποτελέσματος, μπορούμε να αξιολογήσουμε τον κίνδυνο από την έκθεση. Η γνώση αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την καθιέρωση ορίου ασφαλείας για την επαγγελματική έκθεση. Αυτό το όριο ονομάζεται όριο έκθεσης.

Κάτω από το όριο έκθεσης, δεν θα έπρεπε να υπάρχει κανένας κίνδυνος για την υγεία του μέσου εργαζόμενου και καμία υποβάθμιση του επιπέδου ευεξίας που είναι απαραίτητο ώστε να διατηρηθεί η παραγωγικότητα και να κρατηθεί ο κίνδυνος ατυχημάτων στα κατώτερα δυνατά όρια και η εργασία του να είναι άνετη. Το όριο δύναμης εκφράζεται με διαφορετικούς ορισμούς. Τα θεσμοθετημένα όρια έκθεσης ποικίλουν από χώρα σε χώρα. Αν και οι οριακές τιμές βασίζονται σε ιατρικά δεδομένα, συνήθως αποτελούν συμβιβασμό ανάμεσα σε διαφορετικά συμφέροντα. Μερικές χώρες όπως η Ελλάδα, περιβάλλουν τα όρια με κάλυψη νόμου. Το ΔΓΕ έχει συμπεριλάβει σε κατάσταση περίπου 1200 ουσίες για τις οποίες έχουν καθιερωθεί επαγγελματικά όρια έκθεσης σε μεγάλο αριθμό χωρών. Πηγή: Εκδοση για το Ευρωπαϊκό Ετούς 1992, "Υγείας, Υγιεινής και Ασφάλειας στο χώρο εργασίας" του Υπουργείου Εργασίας.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Γυναίκα και τοξικοί παράγοντες

Σε πρόσφατο σεμινάριο που έγινε υπό την αιγίδα του Ιδρύματος για την προαγωγή της έρευνας για την υγεία της γυναίκας που εδρεύει στην Ουάσιγκτον μεταξύ των άλλων τονίσθηκε:

"Αν και η ρύπανση πλήττει το ίδιο όλες τις ομάδες πληθυσμού ανεξαρτήτως φύλου και ηλικίας, οι γυναίκες και τα παιδιά φαίνεται ότι είναι πιο ευάλωτοι σε ορισμένους τοξικούς παράγοντες".

Για παράδειγμα αναφέρθηκαν ουσίες όπως τα παρασιτοκτόνα και ο μόλυβδος, για τις οποίες ιατρικές μελέτες έδειξαν ότι η επιδρασή τους στις γυναίκες, είναι εντονότερες και μπορούν να προκαλέσουν με μεγαλύτερη συχνότητα καρκίνους, αλλά και διάφορα σύνδρομα όπως αυτό της κόπωσης. Οι διαφορές οφείλονται σε ορμονικά αίτια. Άλλες ουσίες είναι τα πολυχλωριωμένα διφαινύλια όπως τα PCB's, το DDT, οι διοξίνες κλπ. Ο μόλυβδος στο αίμα των γυναικών παρουσιάζει διακυμάνσεις σε σχέση με τις διάφορες φάσεις της ζωής της γυναίκας. Εποι κατά την διάρκεια της εγκυμοσύνης ελαττώνεται αφού περνά στο έμβρυο. Μετά την λήξη της παραγωγικής ηλικίας παρουσιάζει αύξηση κατά 22% περίπου, γεγονός που μπορεί να οδηγήσει σε νευροτοξικές καταστάσεις.

Πηγή: Washington Post.

Νέες δράσεις για τα παρασιτοκτόνα

Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) ξεκίνησε από τον Ιανουάριο 1994 ένα τριετές πρόγραμμα δράσης με θέμα τα παρασιτοκτόνα, προκειμένου να βοηθήσει τις διάφορες χώρες να περιορίσουν τους κινδύνους από αυτά.

Η δραστηριότητα θα κατευθύνεται από το Φόρουμ για τα Παρασιτοκτόνα που αποτελείται από εκπροσώπους των κυβερνήσεων κρατών μελών του ΟΟΣΑ αλλά επίσης από εκπροσώπους της Βιομηχανίας, μη κυβερνητικών οργανώσεων καθώς και οικολογικές ομάδες. Συμμετέχουν επίσης εκπρόσωποι της Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας κ.α. καθώς και συνδικαλιστικές οργανώσεις.

Ο ΟΟΣΑ ως γνωστό είναι ένας διακυβερνητικός οργανισμός 24 βιομηχανικών χωρών που ασχολείται με θέματα κοινού ενδιαφέροντος με στόχο τον συντονισμό των εθνικών πολιτικών.

Οι εθνικές συνδικαλιστικές οργανώσεις εκπροσωπούνται στον ΟΟΣΑ. Η ΓΣΕΕ εκπροσωπείται;

Περί καταλυτών

Με στόχο τη μείωση των εκπομπών ρύπων των βενζινοκινήτων αυτοκινήτων αναπτύσσονται τεχνικές που βασίζονται:

- στους κινητήρες φτωχού μίγματος (lean burn): λειτουργούν με μεγαλύτερη αναλογία αέρα/καυσίμου από αυτή των κινητήρων σημερινής τεχνολογίας.

- στην ανακύκλωση καυσαερίων (EGR): μικρή ποσότητα καυσαερίων επιστρέφει στους κυλίνδρους του κινητήρα με αποτέλεσμα τη μείωση των παραγόμενων οξειδίων του αζώτου. Ο συγχυασμός των παραπάνω τεχνικών με άλλες επιφέρει μείωση των εκπομπών μέχρι 60%.

- στη χρήση καταλυτικών μετατροπέων: είναι συσκευές εφοδιασμένες με καταλύτη (κεραμικό υλικό,

που περιέχει "ευγενή" μέταλλα -λευκόχρυσο, ρόδιο, παλλάδιο) και τοποθετούνται στην εξάτμιση. Διακρίνονται σε:

α) Τριοδικό: Μειώνει

κατά 80-90%.

β) Αρρύμιστο Τριοδικό: Μειώνει και τους τρεις ρύπους σε ποσοστό 50%.

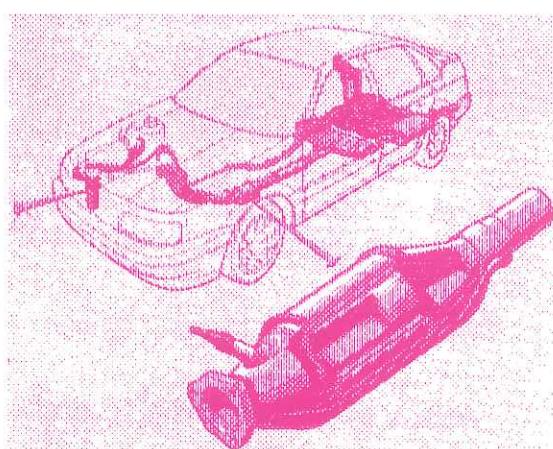
γ) Οξειδωτικό: Μειώνει μόνο το μονοξείδιο του άν-

κατανάλωση αμόλυβδης βενζίνης, στην οποία ο απαιτούμενος αριθμός οκτανίων δεν επιτυγχάνεται με την προσθήκη μολύβδου, αλλά με χρήση άλλων προσθετών ή με κατάλληλες διεργασίες. Με βάση σχετική οδηγία της ΕΟΚ η αμόλυβδη βενζίνη διατίθεται στην αγορά με αριθμό οκτανίου 95.

- Ολες οι προαναφερόμενες τεχνολογίες, καταλυτικές και μη, μπορούν να συνδυασθούν με καύσιμο υγραέριο και τέτοια παρέμβαση υλοποιείται στα ταξί.

- Η χρήση της αμόλυβδης βενζίνης δεν συνιστάται σε αυτοκίνητα που δεν διαθέτουν τεχνολογία αντιρρύπανσης.

- Βενζίνη με μόλυβδο θα διατίθεται στην αγορά, όσο κυκλοφορούν αυτοκίνητα παλαιάς τεχνολογίας.

και του τρεις ρύπους δηλαδή το μονοξείδιο του άνθρακα (CO), τους υδρογονάνθρακες (HCs) και τα οξείδια του άζωτου (NOx)

θρακα και τους υδρογονάνθρακες (HCs) κατά 60-70%.

Η χρήση των καταλυτικών μετατροπέων συνδυάζεται υποχρεωτικά με την

Νέες εκδόσεις του Ιδρύματος για την βελτίωση των συνθηκών εργασίας και διαβίωσης.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΑ ΒΙΒΛΙΑΡΙΑ

Το εργοστάσιο του μέλλοντος - η διεύθυνση κοινωνικοτεχνικών επενδύσεων (EF/91/28/EN και FR, IT).

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Πληροφόρηση και διαβούλευσης σε Ευρωπαϊκό επίπεδο στις πολυεθνικές - μία αξιολόγηση της πρακτικής (EF/91/29/EN και FR, DE, IT).

Guide de conduite de projet pour l'industrie de la construction (EF/92/03/FR).

Ευρωπαϊκή ημερίδα για την βελτίωση του δομημένου περιβάλλοντος και της κοινωνικής εντάξεως στις πόλεις - Βερολίνο, 9-11 Οκτωβρίου 1991 (EF/92/04/EN).

Εθελοντική εργασία και περιβάλλον: τοπικές πρωτοβουλίες για την ανάπτυξη του περιβάλλοντος στην Ευρώπη (EF/92/09/EN).

Επιμόρφωση και κατάρτιση προσωπικού που συμμετέχει στην διαχείριση και παρακολούθηση των επικινδύνων αποβλήτων (EF/92/05/EN).

Κατάλογος συστημάτων παρακολουθήσεως των συνθηκών υγειεινής και ασφάλειας στην εργασία (EF/92/10/EN).

Πρώτη Ευρωπαϊκή επισκόπηση του περιβάλλοντος 1991-92 (EF/92/11/EN).

Ευρωπαϊκή συνάντηση για τα οικολογικά προϊόντα.

Διοργανώνεται από το Ευρωπαϊκό Ιδρυμα του Δουβλίνου, στις 19-20 Ιανουαρίου 1995. Οσοι ενδιαφέρονται να λάβουν τα υλικά της εν λόγω συνάντησης μπορούν να απευθύνονται στο Ιδρυμα ως ακολούθως:

European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions.

Attention: Ms. Leontine Mastenbroek, Loughlinstown House, Shankill, Co. Dublin, Ireland.

Tel: + 353 1 282 6888 ext 4038. Fax: + 353 1 282 6456 or 282 4209. Telex: 30726 EURF EI.

Εκτιμήσεις, συμπεράσματα από το Ετος Υγείας, Υγιεινής και Ασφάλειας στο χώρο Εργασίας

(συν. από σελ. 2)

ενώ δύθηκε προτεραιότητα στην εφαρμογή πρωτοβουλιών σε επιχειρήσεις και ιδιαίτερα μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Ως εκ τούτου είναι εύλογο να θεωρείται ότι το Ευρωπαϊκό Ετος, βασισμένο στην υφιστάμενη κοινοτική νομοθεσία, ήταν μια καλή επένδυση που αύξησε σημαντικά τη συνειδητοποίηση και έδωσε νέα άθηση στην ασφάλεια και την υγεία κατά την εργασία.

Ο αντίκτυπος του Ευρωπαϊκού Ετους, ιδιαίτερα στους εργαζόμενους και τους εργοδότες, εδασφάλισε ευρύ πεδίο συζητήσεων σχετικά με τη συνέχιση των κοινοτικών ενεργειών στον τομέα της ασφάλειας και της υγείας κατά την εργασία. Ως προς αυτό, το Ευρωπαϊκό Ετος μπορεί να θεωρηθεί ως σημείο καμπής μεταξύ αποτελεσμάτων προηγούμενων προγραμμάτων και του καθορισμού μελλοντικής πολιτικής.

Πεζοί και οδηγοί δικύκλων προσοχή!

Η κύρια πηγή έκθεσης σε μονοξείδιο του άνθρακα για τους μη καπνιστές είναι η κυκλοφορία. Σύμφωνα με το Βρεταννικό Ιδρυμα Πνεύμονος, το να βρίσκεται κανείς στο πεζοδρόμιο δρόμου με κυκλοφορία για 3 ώρες είναι ισοδύναμο με το αν καπνίσει ένα τσιγάρο, αλλά το να κυκλοφορεί καλοκαίρι στην πόλη με δίκυκλο για το αντίστοιχο διάστημα, είναι σαν να έχει καπνίσει 15 τσιγάρα.

Τα αποτελέσματα αυτά βασίζονται σε μετρήσεις της συγκέντρωσης μονοξείδιου του άνθρακα στο αίμα ανθρώπων εκτεθειμένων στις πιο πάνω συνθήκες.

Πηγή : Worker's Health International Newsletter, N.38

Ζητούνται μιμητές

Η Ισπανική συνδικαλιστική οργάνωση CC.OO (Comisiones Obreras) στην Βαλένθια παρήγαγε με οικονομική στήριξη από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ένα 20λεπτο βίντεο για όλο το φάσμα των θεμάτων υ-

γιεινής και ασφάλειας της εργασίας με ιδιαίτερη έμφαση στους κινδύνους από χημικές ουσίες, ειδικές θερμικές συνθήκες στο εργασιακό περιβάλλον, θόρυβο, δονήσεις, αφίαντο, ψυχολογικούς κινδύνους από

στρές κλπ.

Η εν λόγω βιντεοταινία δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην πρόληψη.

Οι συνεντεύξεις με τους εργαζόμενους και τους εμπλεκόμενους στα θέματα αυτά δίνουν ένα ισχυρότα-

το πολιτικό μήνυμα προς κάθε κατεύθυνση που αναδεικνύει τις ευθύνες όλων.

Ζητούνται μιμητές και στην Ελλάδα για μια τέτοια κίνηση.

Ισως το ΕΛΙΝΥΑΕ είναι το πλέον αρμόδιο.

Την "ΔΡΑΣΗ" επιμελούνται οι υπεύθυνοι των Τμημάτων Περιβάλλοντος και Υγειεινής & Ασφάλειας Εργασίας.

Υπεύθυνος για την Διοίκηση του ΕΚΑ : Χρήστος Πολυζωγόπουλος.

Διάθεση : ΕΚΑ, Γ' Σεπτεμβρίου 48Β', 104 33 ΑΘΗΝΑ. ☎ 8836917, 8841818. FAX : 8839271.

Επιτρέπεται η χωρίς άδεια αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή μέρους του φυλλαδίου, με μόνη υποχρέωση την αναφορά της πηγής.